

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Ticaret Bakanı Ömer Bolat** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Son günlerde Hakkari'nin Yüksekova ilçesindeki Esendere Gümrük Kapısı'nda oluşan 10 kilometrelik tır kuyruğu, bölgesel ekonomiyi ve uluslararası ticaret akışını olumsuz etkilemektedir. Sorunun temel nedeni, İran tarafında yaşanan sistemsel aksaklıklar ve keyfi uygulamalar olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, özellikle şoför esnafını mağdur etmekte, ticaretin işleyişini zorlaştırmaktadır.

İran tarafında meydana gelen sistemsel sorunlar, sınır geçişlerinde uzun beklemelemlere yol açmaktadır. Bu aksaklıkların ticaret hacmi üzerindeki etkisinin detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Türkiye tarafında ise bu sorunların ekonomik boyutlarının yeterince analiz edilip edilmediği ve İran ile diplomatik temasların hangi düzeyde sürdürüldüğü önemli bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır. Sorunun çözümüne yönelik etkili bir koordinasyon sağlanması gerekmektedir.

Özellikle dikkat çeken bir diğer nokta, şoför esnafının İran tarafında maruz kaldığı keyfi muamelelerdir. Şoförlerin uzun süre bekletilmesi ve ticari akışın kesintiye uğraması hem ekonomik hem de insani boyutlarıyla ele alınmalıdır. Uluslararası ticaret kurallarına aykırı olan bu uygulamalar karşısında, İran tarafına gerekli diplomatik ve hukuki girişimlerin yapılması zorunludur.

Esendere Gümrük Kapısı'nın fiziki altyapısı da mevcut sorunların çözümü için değerlendirilmelidir. 10 kilometreye ulaşan tır kuyrukları, sınır kapısının mevcut kapasitesinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Bekleme sürelerinin azaltılmasına yönelik altyapı iyileştirmeleri ve lojistik düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda, şoför esnafının bekleme sırasında temel ihtiyaçlarını karşılayabileceği düzenlemeler sağlanmalıdır.

Sorunun çözümü için Türkiye ile İran arasında daha etkin bir iş birliği geliştirilmesi önemlidir. Bu kapsamda, Urmiye Ticaret Odası veya İran Ticaret Bakanlığı gibi kurumlarla görüşmeler yapılması ve sınır geçişlerini düzenleyecek ortak mekanizmaların oluşturulmasını önermekteyiz. Ayrıca, benzer sorunların tekrar yaşanmaması için iki ülke arasında bir protokol hazırlanması gündeme alınabilir.

Yaşanan sorunların bölgesel ekonomi üzerindeki etkileri de dikkate alınmalıdır. Uzun süreli tır kuyrukları, bölgedeki ticari faaliyetleri aksatmakta ve özellikle lojistik sektörü ile esnaf üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenle, bölge ekonomisine ilişkin kapsamlı bir analiz yapılmalı ve çözüm önerileri yerel aktörlerin katılımıyla şekillendirilmelidir. Esendere’de yaşanan bu sorunlar, ticaretin kesintisiz bir şekilde devam etmesi ve şoför esnafının mağduriyetinin giderilmesi açısından dikkatle ele alınmalıdır. İran tarafıyla yapılacak diplomatik ve ticari görüşmelerin, sorunların çözümüne katkı sağlayacak somut adımlarla sonuçlanması önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. Esendere Gümrük Kapısı’nın fiziki altyapısına yönelik iyileştirme çalışmaları yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa bu çalışmaların kapsamı ve tamamlanma süresi nedir?
2. İran tarafında yaşanan sistemsel aksaklıklar ve keyfi uygulamalara karşı bugüne kadar hangi diplomatik girişimlerde bulunulmuştur? Bu girişimlerin sonuçları nelerdir?
3. Şoför esnafının uzun bekleme süreleri sırasında temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için Türkiye tarafında ne gibi düzenlemeler yapılmıştır?
4. Esendere’de yaşanan bu sorunların Hakkâri ve bölge kentlerine veya ulusal ekonomi üzerindeki etkilerine dair bir analiz yapılmış mıdır? Yapılmışsa, bu analizlerin sonuçları nelerdir?
5. İran ile Türkiye arasında sınır geçişlerini düzenleyecek ortak mekanizmalar oluşturulmasına yönelik herhangi bir protokol veya anlaşma çalışması bulunmakta mıdır?
6. Esendere Gümrük Kapısı’ndaki mevcut kapasitenin artırılması için kısa ve orta vadede ne gibi somut adımlar atılması planlanmaktadır?
7. Uluslararası ticaret kurallarına aykırı olan İran tarafındaki keyfi uygulamalar konusunda hangi hukuki girişimlerde bulunulması planlanmaktadır? Bu konuda uluslararası kuruluşlara başvurulmuş mudur?